

50107201 : สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ

คำสำคัญ : จิตรกรรมฝาผนัง/แม่น้ำสะแกกรัง/อุทัยธานี

กวีฏ ตั้งจรัสวงศ์ : งานจิตรกรรมฝาผนังช่วงพุทธศตวรรษที่ 24 - 25 ภาพสะท้อนสังคมของกลุ่มชนลุ่มแม่น้ำสะแกกรัง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รศ.ดร.ศักดิ์ชัย สายสิงห์. 295 หน้า.

การศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาแหล่งที่พบงานจิตรกรรมฝาผนัง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี ทั้งหมด 5 วัด ได้แก่ วัดอุโปสถาราม วัดพิชัยปฐนาราม วัดธรรมโฆษก วัดอมฤตวารี และวัดใหม่จันทร์าราม โดยสามารถกำหนดอายุได้ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25 อีกทั้งยังพบว่าในแต่ละวัดก็มีความแตกต่างกันในเรื่องรูปแบบ และเรื่องราว ที่ต่างก็มีรูปแบบเฉพาะของแต่ละวัดเอง

ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 24-25 นี้เขตลุ่มแม่น้ำสะแกกรัง มีกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่มอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่อาศัย ไม่ว่าจะเป็นชาวจีน ชาวลาว กะเหรี่ยง และคนพื้นถิ่น ซึ่งการเข้ามาของแต่ละกลุ่มชนน่าจะส่งผลต่อรูปแบบงานศิลปกรรม รวมทั้งงานจิตรกรรมฝาผนังที่ปรากฏนี้ยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการอธิบายสภาพสังคมในอดีตที่ผ่านมาได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษา ได้แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของกลุ่มชาวลาวที่เข้ามา เช่น การเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังด้านนอกอาคาร ที่วัดอุโปสถาราม นอกจากนี้ได้มีการพบงานจิตรกรรมฝาผนังที่น่าจะเป็นอิทธิพลของกลุ่มชนชาวอีสาน เช่น การเขียนภาพฉากธรรมชาติ และการเลือกเรื่องชาดกเฉพาะเวสสันดรชาดกมาเขียนในอาคาร อีกทั้งยังพบลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นเอง เช่น รูปแบบการเขียนภาพเพื่อสร้างบรรยากาศให้ภายในอาคารเป็นเหตุการณ์พุทธประวัติตอนพระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพาน ซึ่งจากการศึกษายังไม่พบที่ไหนมาก่อน

การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมในช่วงรัชกาลที่ 4-5 นี้ ได้เกิดการเขียนเรื่องอย่างใหม่ขึ้นมา เช่น ภาพการไปนมัสการรอยพระพุทธบาทที่สระบุรี ซึ่งเป็นเรื่องประเพณีวัฒนธรรม ภาพอสุภกรรมฐาน 10 เป็นภาพที่การแสดงให้เห็นถึงกิจของสงฆ์ ภาพนิทานพื้นบ้านอย่างภาพเรื่องจันทโครพ เป็นต้น ซึ่งถึงแม้จะมีความคิดอย่างใหม่เข้ามาแล้ว แต่คนในท้องถิ่นก็ยังคงมีความเชื่อดั้งเดิมในเรื่องอิทธิปาฏิหาริย์อย่างเรื่องพระมาลัยอยู่

ภาพจิตรกรรมฝาผนังทั้ง 5 วัดนี้ นอกจากจะศึกษารูปแบบและเทคนิคการเขียนแล้ว ยังสามารถสะท้อนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การแต่งกายของกลุ่มคนที่อาศัยในบริเวณลุ่มน้ำสะแกกรัง นอกจากนี้ยังพบภาพที่อธิบายให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของบ้านเมืองในช่วงรัชกาลที่ 4-5 เอาไว้ด้วย เช่น ภาพทหาร ภาพรถยนต์หรือเรือกลไฟและภาพปล่องไฟของโรงสีข้าว เป็นต้น

ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ   บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร   ปีการศึกษา 2552

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ .....

50107201 : MAJOR : ART HISTORY

KEY WORD : THE MURAL PAINTING/SAKAKRANG RIVER/UTHAI THANI PROVINCE

KAWIT TANGCHARATWONG : THE REFLEXION OF THE MURAL PAINTING IN THE
24 - 25 BUDDHIST ERA ON THE SAKAKRANG RIVER SOCIETY, AMPHOE MUEANG,
UTHAI THANI PROVINCE. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. DR. SAKCHAI SAISINGHA.
295 pp.

This research is covered total of 5 temples located in Amphoe Muang, Uthai Thane province, where mural paintings were discovered. Those temples include Ubo-satharam temple, Pichai-puranaram temple, Thamma-khosok temple, Ammarit-thavaree temple and Mai-chantharam temple. The temples were approximately built in 24th - 25th Buddhist Era. Each temple has unique characteristic and its own story.

During 24 – 25 Buddhist Era periods, several races including Chinese, Laos, Karieng and local people had immigrated and settled around Sakaekrang River. Each ethnic group has influenced to the style of the mural paintings, describing the state of society at the period of time.

From this study, there is good example of Laos influence, for example, mural paintings at the wall outside the building at Ubo-satharam temple. The mural paintings were influenced by the Northeastern part of Thailand, judging from natural scene paintings and specifically chapters about Vessantara Jataka paintings inside the building. In addition, the recognisable Laotian local people are depicted in the painting in the story of Lord Buddha's life when entering Mahaniravana, which has never been found anywhere.

The social revolution during reign of King Rama IV to Rama V introduced the new painting theme, for instance, the story depiction of worship to Buddha's footprint at Saraburee province, which is about the traditional culture, the ten Asupa-kammathan image, which represents the monk's duties, and the Chantakolop folktale story depiction. Eventhough, the new painting theme ideas have been developed, it can be interpreted that local people still maintain their original believes in the supernatural miracles like the story of Malai monk.

All of those mural paintings of five temples provided the tremendously advantages to next generations to study about characteristics, painting techniques as well as the lifestyle, the costume styles of people around Sakaekrang River and the social revolution during reign of King Rama IV to Rama V i.e. the images of motorboats, steamships and the chimneys of rice mills.

Department of Art History   Graduate School, Silpakorn University   Academic Year 2009

Student's signature .....

Thesis Advisor's signature .....